

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร งานวิชาการ ของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11

THE RELATIONSHIP BETWEEN INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND
ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN THE NETWORK FOR ENHANCING THE EFFECTIVENESS
OF EDUCATIONAL MANAGEMENT OF SPECIAL EDUCATION CENTERS, EDUCATIONAL REGION 11

ชนิษฐา ดิษขุนทด¹, ลักขณา สุขใส², เพ็ญภา เสริมสุข³

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Kanittha Dikhunthod¹, Luckhana Suksai², Pennapa Sukserm³

Chaiyaphum Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : Kwang.dedy@hotmail.com¹, Luckhana.su@cpru.ac.th², Pooh.pennapa@gmail.com³

(Received : February 3, 2026; Edit : February 10, 2026; accepted : February 14, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 226 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรของแต่ละสถานศึกษาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมุลแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่น .980 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตร 2) การเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่โดยภาพรวมและด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ส่วนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($r = .922$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: (1) investigate the levels of innovative leadership of school administrators and academic administration of educational institutions; (2) compare innovative leadership and academic administration as classified by work experience; and (3) examine the relationship between innovative leadership of school administrators and academic administration of educational institutions. The sample consisted of 226 school administrators and teachers, selected using Krejcie and Morgan's sample size table and stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of .980. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, F-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson's product-moment correlation coefficient. The findings revealed that: (1) The aspect of innovative leadership of school administrators with the highest mean score was creative thinking skills, and the aspect of academic administration of schools with the highest mean score was curriculum development; (2) when classified by work experience, innovative leadership in the aspect of creative thinking skills differed significantly at the .05 level, while the overall innovative leadership and other aspects showed no significant differences. Academic administration showed no significant differences both overall and in all aspects; and (3) innovative leadership of school administrators had a positive relationship with academic administration of educational institutions at a high level ($r = .922$), with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Innovative Leadership, Academic Administration, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์และความก้าวหน้าของประเทศ โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ซึ่งนโยบายด้านการศึกษาของประเทศจึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ สมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในบริบทสังคมปัจจุบัน โดยกำหนดให้สถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) ซึ่งภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสถานศึกษาในการปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำที่กำหนดทิศทาง นโยบาย และกลไกการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งการแสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (ไพฑูริย์ ศิริบุรณ์, 2565)

ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับบริบทโลกยุคใหม่ (Fullan, 2014) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการศึกษาพิเศษ ซึ่งมุ่งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และการสื่อสาร การจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะรายอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารไม่เพียงทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน แต่ยังต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ (สมศักดิ์ เจียมเจริญ, 2565) โดยเฉพาะครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจำเป็นต้องออกแบบสื่อการสอนเฉพาะบุคคล พัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และใช้ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เช่น ระบบข้อมูลเด็กพิเศษอัจฉริยะและระบบติดตามพัฒนาการรายบุคคล (พัชร ภู่วรรณ, 2564)

ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การดำเนินงานด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการสอน การวัดและประเมินผล รวมถึงการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและบริบทของผู้เรียน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาระบุว่า ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (วรารักษ์ สุวรรณศรี, 2566) นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการในยุคปัจจุบันควรมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนสนับสนุนให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ปัทมวิภา กองคำ & ธดา สิทธิธาดา, 2567) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ การบริหารงานวิชาการมีลักษณะเฉพาะและมีความซับซ้อนมากกว่าสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล และความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนด้านวิชาการที่มีความยืดหยุ่น ควบคู่กับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบูรณาการภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเข้ากับการบริหารงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละรายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดเขตการศึกษา 11 ยังพบข้อจำกัดด้านการบริหารงานวิชาการหลายประการ ได้แก่ ความหลากหลายของลักษณะความพิการที่ต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ ความไม่เป็นระบบของฐานข้อมูลผู้เรียน และความท้าทายในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียนแต่ละราย (พัชร ภู่วรรณ, 2564; UNESCO, 2020) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Fullan, 2014) อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษยังมีจำนวนจำกัด

ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของศูนย์

การศึกษาพิเศษในเขตการศึกษา 11 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงช่วยให้เข้าใจบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษาพิเศษเท่านั้น แต่ยังสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบาย กลยุทธ์ และรูปแบบการบริหารที่ เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่าง ยั่งยืนและมีคุณภาพต่อไป (สมศักดิ์ เจียมเจริญ, 2565)

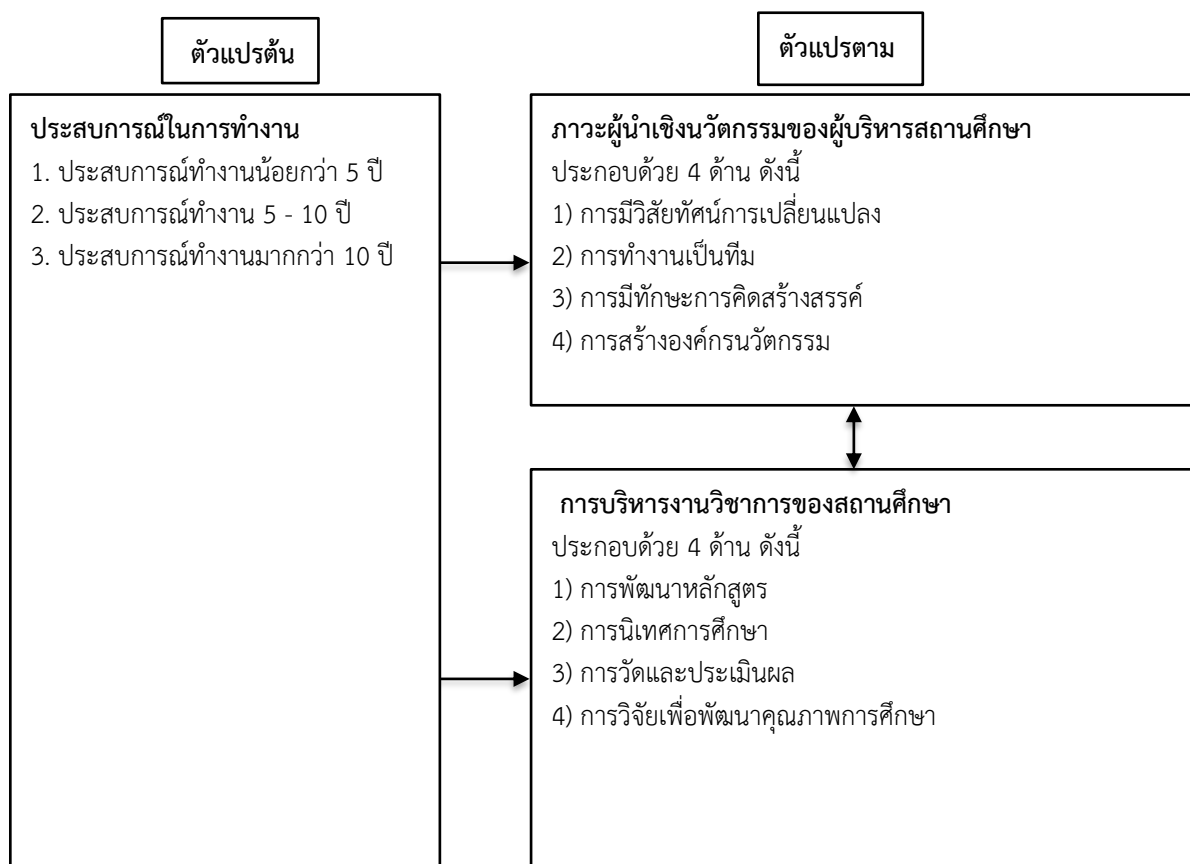
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 โดยมีกรอบ แนวคิดการวิจัย ตามภาพประกอบนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 แตกต่างกัน

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วยศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จังหวัดนครราชสีมา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุรินทร์ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดศรีสะเกษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดชัยภูมิ และศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี 2568 จำนวน 518 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำนวน 226 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดด้วย ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) อ้างอิงตาม บุญชม ศรีสะอาด (2554) จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสังกัดสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ภายในแต่ละชั้น

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกเป็น 1) ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี 2) ประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี และ 3) ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การทำงานเป็นทีม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และ 4) การสร้างองค์กรนวัตกรรม ส่วนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การนิเทศการศึกษา 3) การวัดและประเมินผล และ 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่ 1) ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี 2) ประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี และ 3) ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 72-74)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 72-74)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างคำถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งข้อคำถามนำมาจากตัวชี้วัดเพื่อการวัดในการสังเคราะห์องค์ประกอบจากเอกสารในบทที่ 2

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถามและความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของข้อคำถามกับเนื้อหา แนวคิด หลักการที่ต้องการวัด (Index of congruence : IOC) โดยกำหนดค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561 : 50) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและ เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ในการทดสอบสมมติฐานใช้ค่าวิกฤติจากตาราง Critical values for Pearson มีค่าเท่ากับ .820 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 98) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ได้ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .399- .854 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach โดยพิจารณาค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.7 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 116) การวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .980 และแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เท่ากับ .982 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความสม่ำเสมอภายในและมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รูปแบบ Google Form

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 123-127)

2. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffé's method)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) และ

แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามเกณฑ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81 – 1.00 หมายถึง ความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.51 – 0.80 หมายถึง ความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.21 – 0.50 หมายถึง ความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยหรือต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 – 0.20 หมายถึง ความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

1.1 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ รองลงมา คือ การสร้างองค์รวนวัตกรรม และการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การทำงานเป็นทีม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปล
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.5	0.50	มาก
2. การทำงานเป็นทีม	4.4	0.49	มาก
3. การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์	4.5	0.49	มาก
4. การสร้างองค์รวนวัตกรรม	4.5	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	4.5	0.49	มาก

1.2 ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตร และการวัดและประเมินผล รองลงมา คือ การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปล
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.5	0.50	มาก
2. การนิเทศการศึกษา	4.5	0.50	มาก
3. การวัดและประเมินผล	4.5	0.49	มาก
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.5	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.5	0.50	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโดยภาพรวม และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีม

และด้านการสร้างองค์กรนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-Value
1. การมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	.046	2	.023	1.166	.314
	ภายในกลุ่ม	4.367	223	.020		
	รวม	4.143	225			
2. การทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	.089	2	.045	2.018	.135
	ภายในกลุ่ม	4.918	223	.022		
	รวม	5.007	225			
3. การมีทักษะการคิด สร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	.134	2	.067	3.063	.049
	ภายในกลุ่ม	4.884	223	.022		
	รวม	5.018	225			
4. การสร้างองค์กรนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.101	2	.051	2.039	.133
	ภายในกลุ่ม	5.539	223	.025		
	รวม	5.640	225			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.075	2	.037	2.080	.127
	ภายในกลุ่ม	3.995	223	.018		
	รวม	4.070	225			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อระดับต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-Value
1. การพัฒนาหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	.117	2	.058	2.368	.096
	ภายในกลุ่ม	5.492	223	.025		
	รวม	5.608	225			
2. การนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.043	2	.022	1.002	.369
	ภายในกลุ่ม	4.811	223	.022		
	รวม	4.854	225			
3. การวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.054	2	.027	1.122	.327
	ภายในกลุ่ม	5.338	223	.024		
	รวม	5.392	225			
4. การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.052	2	.026	.956	.386
	ภายในกลุ่ม	6.078	223	.027		
	รวม	6.130	225			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.063	2	.032	1.601	.204

ภายในกลุ่ม	4.419	223	.020
รวม	4.483	225	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.922$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ถ้าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงก็จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา				Y รวม
	ด้านการพัฒนาหลักสูตร(Y ₁)	ด้านการนิเทศการศึกษา (Y ₂)	ด้านการวัดและประเมินผล (Y ₃)	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา(Y ₄)	
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X ₁)	.757**	.723**	.763**	.685**	.809**
2. การทำงานเป็นทีม (X ₂)	.753**	.720**	.792**	.704**	.821**
3. การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์(X ₃)	.800**	.763**	.779**	.712**	.844**
4. การสร้างองค์กรนวัตกรรม (X ₄)	.745**	.756**	.756**	.734**	.820**
X รวม	.899**	.913**	.896**	.897**	.922**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 สามารถนำมาอภิปรายผลในเชิงการบริหารและการนิเทศการศึกษาได้ ดังนี้

1. **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา** ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีการแสดงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับมาก ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษมีบทบาทในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบริหารได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่มีความเฉพาะด้านผู้เรียน ทั้งในมิติของการวางแผน การตัดสินใจ และการสนับสนุนการดำเนินงานของครูผู้สอน ซึ่งลักษณะการบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่สามารถบูรณาการแนวคิดเชิงนวัตกรรมเข้ากับการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงไม่เพียงเป็นคุณลักษณะเชิงบุคคลของผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างระบบการทำงานที่เอื้อต่อการปรับตัว การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิรญา กองคำ และ ธดา สิทธิธาดา (2567) ที่ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคใหม่ที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษา จนนำไปสู่โรงเรียนนวัตกรรมที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและคุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา ศรีสุวรรณ และสุรีย์พร วงศ์สุวรรณ (2566) ที่ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และการส่งเสริมบรรยากาศ

แห่งการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านวิชาการที่ชัดเจน เป็นระบบ และสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นเฉพาะ ซึ่งการบริหารงานวิชาการในบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษมีความซับซ้อนมากกว่าสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากต้องคำนึงถึงการออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ สุวรรณศรี (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการที่ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางและสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจและปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร พงษ์ไพฑูรย์ และณัฐภูมิ อินทรโชติ (2565) ที่ศึกษา การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศติดตาม และการประเมินผล ซึ่งสะท้อนว่าการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบและต่อเนื่องมีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. การเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า ทั้งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระบบการบริหารและการนิเทศภายในเครือข่ายศูนย์การศึกษาพิเศษมีความชัดเจนและเป็นเอกภาพ ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนถึงการมีแนวทางการบริหารและการนิเทศที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้บุคลากรทุกช่วงประสบการณ์ได้รับการสื่อสารนโยบายและแนวปฏิบัติอย่างทั่วถึง ลดความแตกต่างด้านการรับรู้ และสร้างความเข้าใจร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ ขวาทไทย (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในบางด้าน โดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความแตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานส่งผลต่อการรับรู้และการตีความบทบาทผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในมิติของการคิดริเริ่มและการนำแนวคิดใหม่มาใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลวัตร พัฒนพิบูลย์ (2566) ที่ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และระบบการนิเทศทางวิชาการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การรับรู้และความเข้าใจของบุคลากรต่อการบริหารงานวิชาการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Leithwood, Harris และ Hopkins (2020) ที่ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในบริบทการเปลี่ยนแปลง พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารและการดำเนินงานด้านวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และระบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจร่วมและลดความแตกต่างด้านการรับรู้ระหว่างบุคลากรในแต่ละช่วงประสบการณ์

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.922$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนคุณภาพงานวิชาการ โดยเฉพาะในบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งมีความซับซ้อนด้านผู้เรียน ความแตกต่างเฉพาะบุคคล และความจำเป็นในการออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และสนับสนุนการดำเนินงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของผู้เรียนพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รายด้าน พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ (X3) กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร (Y1) ($r = .800$) ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นต้องอาศัยหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียน ดังนั้น

ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสนับสนุนให้ครูพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรเฉพาะบุคคล (IEP) และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีความคล่องตัวและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น รองลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการทำงานเป็นทีม (X2) กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผล (Y3) ($r = .792$) สะท้อนให้เห็นว่า การประเมินผลผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษไม่สามารถดำเนินการโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือของครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมกันวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ และการออกแบบเครื่องมือประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละราย ซึ่งนำไปสู่การประเมินที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม และสะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ (X3) กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผล (Y3) ($r = .779$) แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับการทดสอบแบบเดิม แต่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การสังเกตพฤติกรรม และการติดตามพัฒนาการรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการแสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ผลงานตามความต้องการจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา นำไปสู่การสร้างเสริมวัฒนธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์ กองคำ และ ธาดา สิทธิธาดา (2567) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .805–.894 แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bush, Bell และ Middlewood (2019) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การนิเทศทางวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยผู้บริหารที่สามารถบูรณาการนวัตกรรมเข้ากับระบบการบริหารงานวิชาการจะช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและยั่งยืนในสถานศึกษา

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการโดยรวมเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพงานวิชาการในแต่ละมิติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาศักยภาพผู้นำ และการสร้างระบบสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและศักยภาพของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษต่อไปในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ
- 1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการคิดริเริ่มและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3 ควรบูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเข้ากับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ
- 1.4 หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง
- 1.5 สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา
- 1.6 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วัฒนธรรมองค์กร สมรรถนะดิจิทัล หรือการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่ออธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสถานศึกษาในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในภาพรวม

2.3 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม โดยผสานการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารงานวิชาการ

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหรือพัฒนาโมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) เพื่ออธิบายอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีต่อการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2.5 ควรศึกษาผลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ เช่น คุณภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิต หรือการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.6 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางหรือรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบดังกล่าวต่อการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- ทรงศักดิ์ ภู่อ่อน. (2561). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมาศ ขวาทไทย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(39), 207-215. <https://share.google/oSSrQ2Z3Iqh86xQ4y>
- ปภิรญา กองคำ และ ธดา สิทธิธาดา. (2567). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์, 18(1), 1-15.
- ปภิรญา กองคำ และ ธดา สิทธิธาดา. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วารสารเสียงธรรมจากมหายาน, ปีที่ 10 ฉบับที่ 3. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/nsc/article/view/4282?>
- พัชร ภูววรรณ. (2564). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาพิเศษ: แนวคิดและการปฏิบัติ. วารสารการศึกษา พิเศษ, 12(1), 1-15.
- พลวัตร พัฒนินบูลย์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ไพฑูรย์ ศิริบุรณ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา, 13(2), 45-60.
- วรารณ สุวรรณศรี. (2566). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา, 14(3), 23-38.
- ศิริพร พงษ์ไพฑูรย์ และ ณัฐภูมิ อินทรโชติ. (2565). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 17(2), 61-74.
- สุพัตรา ศรีสุวรรณและสุรีย์พร วงศ์สุวรรณ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 19(1), 45-58.
- สมศักดิ์ เจียมเจริญ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ. วารสารศึกษาศาสตร์, 17(2), 45-60.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- Best, J.W. (1977). *Research in Education*. 3rd edition. Englewood cliffs: N.J.: Prentice-Hall Inc.
- Bush, T., Bell, L., & Middlewood, D. (2019). *Principles of educational leadership and management* (3rd ed.). London: SAGE Publications.
- Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5-22. <https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>
- UNESCO. (2020). *Inclusive education: A guide for school leaders*. Paris: UNESCO Publishing.